

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ, ІСТОРИЧНІ ТА КОНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Пекарчук В.М.

доктор історичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 342.6

РОЗПОДІЛ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ ЕТНОМЕНШИН: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ 1990–2000-х РОКІВ

На основі всебічного аналізу різнопланових джерел досліджено місце і роль центральних органів державної влади України у відродженні і розвитку культури етноменшин, розбудові їх культурно-мистецького життя, і на цій основі активізації етнічної ідентифікації, гармонізації міжетнічних стосунків.

Ключові слова: Україна, етноменшини, культура, держава, закон, національно-культурні товариства.

Постановка проблеми. В період становлення і розвитку української незалежної держави відбувалися зміни у принципах та механізмах управління культурними процесами етноменшин. Вони все ще були зорієнтовані на традиційну патерналістську модель матеріально-фінансової підтримки, сприяння різного роду культурно-мистецьким акціям. Періодичне реформування центральних державних органів виконавчої влади, які займалися моніторингом та вирішенням культурних проблем етноспільнот, дещо звужувало можливість держави у цій сфері.

Мета статті полягає у з'ясуванні алгоритму трансформації та функціонування центральних органів виконавчої влади, які впливали на культуротворчість етноменшин, спрямовану на формування своєрідного життєвого світу в інноваційних умовах глобальної цивілізації. Зазначена проблема залишається малодослідженою в українській історіографії.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Серед авторів, які займалися висвітленням вказаної проблематики, слід згадати провідних вітчизняних вчених В. Євтуха, О. Курінного, М. Панчука, В. Котигоренка, Г. Москаля, Р. Чілачаву, Т. Пилипенко, С. Падалку. В їх працях здебільшого розглядалися проблеми етнонаціональної структури українського суспільства, сучасного стану етноменшин, політики в галузі культури,

особливостей процесів етнічного відродження.

Виклад основного матеріалу. Вагома роль в управлінні етнокультурним простором належала Президенту України. Глава держави приділяв увагу цій проблемі шляхом ухвалення низки програм, створення фондів, дослідницьких та культурологічних центрів, національно-культурних товариств, системи заохочень (нагород, почесних звань) тощо. Помітне місце у процесі збереження й розвитку культурного розмаїття в країні посідала діяльність Кабінету Міністрів України. На цей орган покладалися завдання підготовки кадрів, організації культурно-мистецької освіти, реалізація комплексних заходів щодо розвитку культур етноменшин, асигнування коштів на проведення акцій, спрямованих на задоволення культурних, інформаційних потреб етносів.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про національні меншини в Україні», центральним органом державної виконавчої влади у сфері міжнаціональних відносин мало стати Міністерство у справах національностей України. При ньому як дорадчий орган передбачалося функціонування Ради представників громадських об'єднань національних меншин України [1].

Очікувалося, що створення вказаної структури позитивно вплине на формування міжнаціональних відносин, дасть змогу на державному рівні вирішувати різні проблеми етноменшин України, емігрантів та біженців, а також питання повернення в Україну депортованих (кримських татар, німців та інших громадян). У той же час у листі Прем'єр-міністра України Л. Кучми до Президента України Л. Кравчука 23 квітня 1993 р. зазначалося, що останнім часом в Україні поряд з національними проблемами прискіпливої уваги потребують міграційні проблеми. З урахуванням вказаного Прем'єр-міністр пропонував замість згаданого у законі Міністерства у справах національностей утворити Міністерство України у справах національностей та міграції. Такий крок і надалі сприяв би поліпшенню координації діяльності державних органів та громадських інституцій у сфері міжнаціональних відносин та міграційних процесів, збільшив ефективність та раціональність виконання завдань, пов'язаних з культурним та духовним розвитком національностей України, задоволенням їх національно-культурних потреб [2, арк. 93].

26 квітня 1993 р. на базі Комітету у справах національностей було створено Міністерство у справах національностей та міграції, яке, зазнаючи окремих структурних трансформацій, проіснувало до 1996 р. Наприклад, у 1994 р. компетенцію Міністерства було значно розширено за рахунок входження до його компетенції сфери релігії та церкви, що призвело до зниження ефективності його роботи, а згодом і до його ліквідації [3, с. 255].

Згідно з Положенням про Міністерство України у справах національностей та міграції (з липня 1994 року до жовтня 1995 року Міністерство України у справах національностей, міграції та культур), на нього покладалася передусім координація роботи органів державної виконавчої влади і місцевого самоврядування з метою забезпечення оптимальних умов для задоволення духовних та освітніх потреб, відродження, збереження і розвитку в Україні національних культур, мов і традицій.

Загальне коло завдань Міністерства було таким:

- розробка комплексних програм соціально-економічного, культурного, освітнього та духовного розвитку національних меншин в Україні;
- підтримка розвитку національних і культурних традицій, задоволення потреб у літературі, мистецтві, освіті, засобах масової інформації національних меншин в Україні;
- установа зв'язків з державними органами, громадськими, культурними, національними центрами й організаціями зарубіжних країн з питань, що входили до компетенції Міністерства;
- організація проведення благодійних акцій та програм, спрямованих на розвиток національних культур і традицій, соціальну підтримку біженців та вимушених переселенців;
- надання практичної допомоги у створенні культурно-просвітницьких центрів, організацій розвитку національних культур, національних навчальних закладів та інших установ, необхідних для задоволення потреб духовного розвитку національностей України [4].

З липня 1996 р., відповідно до Указу Президента України «Про зміни в системі центральних органів виконавчої влади України», функції та компетенція Міністерства у справах національностей перейшли до Державного комітету національностей та міграції, який відтепер займався забезпеченням реалізації державної політики у сфері міжнаціональних відносин. Державний комітет визначався головною виконавчою структурою, що забезпечувала реалізацію державної політики у сфері міжнаціональних відносин в Україні. Комітет узагальнював практику застосування законодавства з питань, що належали до його компетенції, розробляв та подавав на розгляд Президентові України, Кабінету Міністрів України пропозиції щодо вдосконалення законодавства із зазначених питань.

У межах своїх повноважень цей орган організував виконання законодавчих актів України та здійснював систематичний контроль за їхньою реалізацією. Комітет був покликаний здійснювати основні завдання, що їх ставило керівництво держави, а саме: формування та реалізацію разом з іншими органами виконавчої влади державної політики у сфері міжнаціональних відносин та забезпечення прав етноспільнот; координацію діяльності державних органів, до чийої компетенції входили проблеми задоволення духовних потреб, відродження, збереження й розвитку культури національних спільнот [5, с. 27].

У 2003 р. за ініціативи Держкомнацміграції та за участі центральних органів виконавчої влади Кабінет Міністрів України розробив та затвердив Програму соціально-духовного відродження ромів України на період до 2006 року. Фінансову підтримку культурно-просвітницької діяльності етноменшин здійснював Держкомнацрелігій за двома бюджетними програмами: 5321030 «Заходи з відтворення культури національних меншин та фінансова підтримка газет мовами національних меншин» і 5321080 «Заходи з реалізації Європейської хартії регіональних мов або мов меншин». Кошти з державного бюджету на підтримку культурно-просвітницької діяльності громадським

організаціям надавалися відповідно до існуючого «Порядку використання бюджетних коштів». Кошти, асигновані за першою бюджетною програмою, адресувалися національно-культурним товариствам (за винятком благодійних фондів та творчих спілок) на проведення таких заходів: міжнародні, всеукраїнські та регіональні культурно-мистецькі фестивалі, конкурси, дні національних культур, огляди та виставки творів майстрів образотворчого мистецтва, творчі вечори, презентації музейних експозицій, а також конференції, форуми, конгреси, «круглі столи», семінари; видання буклетів, збірок, матеріалів інформаційно-аналітичного характеру з питань національно-культурного розвитку [6, с. 44].

Згодом цей Державний комітет був трансформований постановою Кабінету Міністрів України від 08 листопада 2006 р. у Державний комітет України у справах національностей та релігій, а Державний комітет національностей та міграції разом з Державним департаментом у справах релігій ліквідовувалися. Вже 14 лютого 2007 р. постанова Кабінету Міністрів України затвердила організаційне положення про Державний комітет України у справах національностей та релігій. При цьому основним завданням комітету у сфері культуротворчих процесів етноменшин визначалося забезпечення задоволення національно-культурних потреб, розвитку етнічної самоідентифікації національних меншин України.

Держкомнацрелігій через відповідні підрозділи обласних державних адміністрацій, АР Крим, Київської та Севастопольської державних адміністрацій реалізовував завдання, що впливали із засад державної етнонаціональної політики. Згідно зі ст. 5 Закону України «Про національні меншини в Україні», при Держкомнацрелігій у 2007 р. створено Раду представників всеукраїнських громадських організацій національних меншин як дорадчо-консультативний орган. При обласних, Київській і Севастопольській міських державних адміністраціях діяли аналогічні Ради.

З метою розвитку і збереження культур національних меншин України, їх традицій і звичаїв Держкомнацрелігій розробив «Комплексні заходи з реалізації державної політики у сфері міжнаціональних відносин та розвитку культур національних меншин України на період до 2020 року». Після їх затвердження Кабінетом Міністрів України (2007 р.) у 16 областях України були ухвалені аналогічні програми, в яких ураховано особливості етнонаціонального розвитку кожного конкретного регіону [7, арк. 7].

У 2010 р. за бюджетною програмою «Заходи щодо відтворення культури національних меншин та фінансова підтримка газет мовами національних меншин» Держкомнацрелігій надав часткову фінансову підтримку громадським організаціям етноменшин на проведення культурно-мистецьких заходів на загальну суму 135 тис. грн. із запланованих 181,6 тис. грн.: Міжнародній освітньо-культурній Асоціації – на проведення фіналу IV Міжнародного конкурсу-фестивалю дитячої та юнацької творчості «Усі ми діти твої, Україно!» в Одесі; Конгресу національних громад України – на проведення Міжнародного дитячого форуму «Джерела толерантності» у м. Ясені Закарпатсь-

кої області; Раді національних товариств Миколаївської області – на проведення Всеукраїнського фестивалю національних культур південного регіону України «Дружба» у Миколаєві; Німецькому молодіжному культурному центру «Німецьке джерело» – на проведення культурно-мистецької акції «Україна – наша спільна Батьківщина!» у Києві; Асоціації корейців України – на проведення XV Всеукраїнського фестивалю корейської культури «Кореяда-2010» у Києві. В цілому упродовж 2005–2009 рр. Комітет асигнував такі акції 5 млн. 995 тис. грн. [8].

У грудні 2010 року, згідно з Указом Президента № 1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади», Державний комітет у справах національностей та релігій був ліквідований разом з територіальними підрозділами. Його обов'язки передавалися департаменту у справах національностей та релігій Міністерства культури України (у 1995–2005 рр. – Міністерство культури і мистецтв України, 2005–2010 рр. – Міністерство культури і туризму України). Серед завдань Міністерства у сфері відродження і розвитку культури етноменшин варто виокремити такі:

- розробка і здійснення заходів щодо створення умов для відродження та розвитку культурної самобутності етноменшин України, різних видів мистецтв, аматорської творчості, осередків традиційної культури, народних художніх промислів та нематеріальної культурної спадщини;

- забезпечення реалізації прав осіб, які належать до етноменшин України;

- сприяння збереженню і розвитку етнічної самобутності етноменшин України, задоволенню їх культурних, мовних та інформаційних потреб;

- розробка заходів щодо збереження і розвитку культурного та мовного розвитку етноменшин України;

- здійснення заходів щодо формування толерантності в українському суспільстві, запобігання розпалюванню міжетнічної ворожнечі та проявам дискримінації, нетерпимого ставлення до осіб за ознаками раси, етнічного походження, мовними ознаками;

- здійснення заходів з реалізації положень Європейської хартії регіональних мов або мов меншин у сфері культурної діяльності та засобів її здійснення;

- сприяння діяльності громадських організацій, створених етноменшинами України, в організації і проведенні культурно-мистецьких та мовно-просвітницьких заходів, надання консультативної допомоги етнокультурним осередкам з метою розвитку етнокультурних зв'язків громадських організацій етноменшин України з відповідними громадськими організаціями за межами України [9].

Варто зауважити, що у структурі Департаменту у справах релігій та національностей налічувалося 5 відділів: експертно-аналітичної роботи та зв'язків з релігійними організаціями; сектор реєстрації статутів та статистичного обліку релігійних організацій; сприяння міжнародній, соціальній та гуманітарній діяльності релігійних організацій; національних меншин України та української діаспори; мовної політики. Тобто лише один відділ національних меншин та української діаспори займався питаннями захисту етномен-

шин у цілому та вирішенням культурних проблем етноспільнот.

У той же час, незважаючи на те, що функції Державного комітету у справах національностей та релігій переадресувалися Міністерству культури України у 2010 р., останнє займалося питаннями культурного виховання етноменшин з початку незалежності через спеціальний відділ культур національних меншин та української культури за кордоном, а також культурно-освітній центр «Дружба», що опікувався відродженням та розвитком культур усіх національностей, які проживали в Україні. З перших років незалежності держава надавала фінансову підтримку діяльності громадських організацій, спрямовану на збереження та розвиток етнокультурної самобутності представників етноменшин України через Міністерство культури та мистецтв, у складі якого діяв відповідний підрозділ – управління культури етносів України та української діаспори [3, с. 253].

Так, Міністерство України у справах національностей та міграції, відповідно до ст. 119 Конституції України і ст. 16 Закону України «Про національні меншини в Україні», на задоволення етнокультурних потреб польської меншини в Україні у 1993–1995 рр. асигнувало близько 700 млн. крб., у 1993 р. – 3,5 млн. крб., у 1994 р. – 169 млн. крб., в 1995 р. – 500 млн. крб. Зокрема, у 1994 р. для задоволення національно-культурних та освітніх потреб меншин у Хмельницькій області було надано 34 млн. крб., з них польській меншині – 10 млн. крб.; у Вінницькій – 36 млн. крб., товариству Польський дім – 10,1 млн. крб.; у Тернопільській – 9 млн. крб., польським організаціям – 3,5 млн. крб.; у Львівській обл. – 59 млн. крб., польській громаді – 5 млн. крб.; у Житомирській обл. – 49 млн. крб., товариствам польської культури – 29 млн. крб. У 1995 р. обсяги асигнувань становили: у Хмельницькій області – 135 млн. крб., з них польській меншині – 45 млн. крб.; у Вінницькій – 60 млн. крб., у Тернопільській – 50 млн. крб., з них польській меншині – 18 млн. крб.; у Львівській – 85 млн. крб.; у Житомирській області – 100 млн. крб., з них 80 млн. крб. надано обласному відділенню Спілки поляків в Україні [10, с. 26].

В Україні залучення представників етноменшин до участі в розробці та реалізації етнокультурної політики відбувалося здебільшого через діяльність експертних рад (комісій), що утворювалися при Міністерстві культури України, а також шляхом впровадження різноманітних програм. При Міністерстві діяла Рада з питань культури національних меншин України. Гостро стояло питання поліпшення взаємодії Міністерства з регіональними громадськими організаціями. Деякі регіони набували власного досвіду в питаннях залучення громадян до участі в етнокультурному житті. У 2008 р. у містах Львів, Київ, Житомир, Вінниця було проведено семінар з питань залучення інституцій громадянського суспільства до підтримки культури (наказ Міністра культури і туризму України від 27.11.2008 № 1466/0/16-08). Цей загальнодержавний проект мав на меті презентувати та винести на громадянське обговорення нові форми менеджменту в культурі, перевірені практикою західних країн. Організатором проекту виступила Державна агенція промоції культури України, пріоритетом діяльності якої є привернення уваги суспільства до реальної під-

тримки та розвитку галузі культури через запровадження нових форм менеджменту [11, с. 160].

У справі захисту етноменшин Міністерство керувалося положеннями Рамкової конвенції ООН. Важливим напрямком роботи Міністерства стала гармонізація законодавства України у сфері забезпечення культурних прав етноменшин із відповідним європейським законодавством. Проведені громадські обговорення сприяли ратифікації Україною Конвенції ЮНЕСКО про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження, ухваленої 33-ю Генеральною конференцією у 2005 р.

Міністерство забезпечувало представництво України в роботі міждержавних, міжурядових, міжвідомчих комісій, комітетів та робочих груп. Це сприяло поглибленню відносин України з іншими державами, уможливило розширення співробітництва в культурній сфері.

У 2006–2010 рр. основними напрямками діяльності Міністерства культури України у сфері міжнародного співробітництва стосовно культури стали: вдосконалення нормативно-правової бази міждержавного культурного співробітництва, її гармонізація із законодавством Європейського Союзу; подальша розробка його бази; розширення участі у роботі міжнародних та міждержавних організацій; реалізація Плану дій України – ЄС, зокрема через заходи, передбачені програмою «Київська ініціатива»; розширення співпраці з міжнародними організаціями, зокрема через програми та проекти Ради Європи; максимальне залучення культурно-мистецького середовища держави до культурного життя у просторі світової культури, популяризація української культури у Європі та світі; відродження та розвиток етнокультурного розмаїття [12, арк. 7].

Міністерство регулярно брало участь у міжнародних заходах, присвячених збереженню культурної спадщини етносів. У 2009 р. Україна долучилася до проекту «Реабілітація культурної спадщини історичних міст», започаткованого Радою Європи і спрямованого на розвиток міжкультурного діалогу.

Отже, в діяльності Міністерства культури України проблема розвитку культури етноменшин була однією з визначальних у переліку функціональних компетенцій. Упродовж досліджуваних років удосконалювалися управлінські засади цього процесу. Левову частку зусиль у своїй роботі відомство спрямовувало на вироблення рекомендацій стосовно проведення культурних заходів, діяльності національно-культурних товариств. Регулярно розширюючи міжнародні контакти із зарубіжними урядовими і неурядовими організаціями, Міністерство втілювало низку проектів, програм, які були важливими та ефективними для організації культури етноменшин.

Важливу контрольну-правову функцію у розвитку культурних прав етноменшин відігравав Уповноважений Верховної Ради з прав людини. У 1990–2000-х роках роль цієї інституції зростала у напрямку моніторингу дотримання культурних прав етноменшин, включаючи такий її аспект, як представництво етноменшин в органах влади. Помітну роль відіграло Міністерство закордонних справ, здійснивши низку важливих кроків у напрямі розвитку контактів вітчизняних громадських організацій етноменшин з ана-

логічними європейськими і світовими структурами. За його сприяння 2008 р. Україна в рамках розвитку співпраці з Радою Європи в галузі захисту прав ромів і кочівників приєдналася до кампанії «Доста», що мала на меті подолання існуючих стереотипів та зближення громадян нероманського та ромського етнічного походження. Розширювалися контакти з Європейським форумом ромів та кочівників (ERTF). Україна приєдналася до плану дій між Радою Європи та Європейською комісією щодо політики стосовно ромів.

Крім того, для вирішення складних проблем та нейтралізації конфліктогенних чинників у міжнаціональних відносинах у силових та інших відомствах формувалися відповідні структури, що мали дати державі ефективний інструмент їх врегулювання. 2011 року у Службі безпеки України виник підрозділ з виявлення і припинення дій, спрямованих на розпалювання расової або національної ворожнечі, у Міністерстві внутрішніх справ – відділ розробки та реалізації стратегії боротьби з етнічною злочинністю. У складі Міністерства закордонних справ запровадили посаду Посла з особливих доручень з питань протидії проявам расизму, ксенофобії та дискримінації.

Об'єктивним показником демократичного розв'язання питань, пов'язаних з етнокультурним відродженням, слугувала реальна участь представників етнічних груп у діяльності органів державної влади та управління по всій вертикалі. Найвищі показники етнічного представництва в органах влади зафіксовані у Донецькій, Закарпатській, Київській, Одеській, Чернівецькій областях. Місцеві органи державної влади сприяли поліпшенню матеріально-фінансового забезпечення національно-культурних товариств, підтримували проведення культурно-мистецьких заходів. У цілому діяльність органів влади із забезпечення культурних потреб етносів вирізнялася багатовекторністю.

З державними структурами взаємодіяло кілька загальнонаціональних дорадчих органів, серед яких Рада з питань культури національних меншин України при Міністерстві культури України і Громадська рада керівників освітніх програм Всеукраїнських громадських організацій при Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту України. При більшості обласних державних адміністрацій функціонували ради представників громадських організацій національних меншин.

Таким чином, за роки незалежності української держави сформувалася солідна інституційна база, здатна забезпечити всебічний розвиток культурного життя усіх етноспільнот, безперешкодною діяльність громадських організацій етноменшин, національно-культурних товариств, засобів масової інформації, мистецьких колективів різних етносів та спільнот. Провідну роль у цьому процесі відігравали Державний комітет у справах національностей та Міністерство культури України. В той же час можна констатувати, що відсутність більш потужного координуючого центрального державного органу виконавчої влади з питань з захисту етноменшин дещо звужує ці права. Враховуючи останнє, варто збільшити штат та розширити функціональні можливості відділу національних меншин та української діаспори Департаменту у справах релігій та національностей Міністерства культури України.

Бібліографічні посилання

1. Про національні меншини в Україні : Закон України від 25 червня 1992 р. № 2494-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. ЦДАВО. – Ф. Р-2. – Оп. 15 (Листування з міністерствами, відомствами, Урядом АР Крим, обласними держадміністраціями, зарубіжними, міжнародними та іншими організаціями з питань діяльності національно-культурних товариств, фондів, об'єднань. 5 травня – 29 червня 1993 р.) – Спр. 3628. – 276 арк.
3. *Лойко О.* Державна етнополітика і політична суб'єктивізація національних меншин України / Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2006. – Випуск № 18 : [53]. – С. 253–260.
4. Питання Міністерства України у справах національностей та міграції : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 1993 р. № 487 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua>.
5. Куц Ю.О. Етнополітичні державотворчі процеси в Україні: управлінський аспект / Ю.О. Куц. – Х., 2002.
6. Табачник Д.В. Національні меншини України: етнокультурний вимір / Д.В. Табачник, Г.Д. Попов, Т.І. Пилипенко. – К., 2007.
7. Архів Верховної Ради України. – Ф. 1. – Оп. 44 (Документи про розробку постанови Верховної Ради України від 25.06.09 р. «Про проведення парламентських слухань на тему «Національна ідентичність в Україні в умовах глобалізаційних викликів: проблеми та шляхи збереження». – Т. 2.). – Спр. 04-21/3. – 257 с.
8. Інформаційно-аналітичні матеріали «Про стан задоволення національно-культурних, мовних, освітніх потреб національних меншин України». (Підготовлені Держкомнацрелігій на 01.12.2010 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kompravlud.rada.gov.ua/>
9. Про Положення про Міністерство культури України : Указ Президента України від 06 квітня 2011 р. № 388/2011 // Урядовий кур'єр. – 2011. – 19 квітня.
10. *Гажаман В.* Задоволення етнокультурних потреб поляків у сучасній Україні / В. Гажаман // Польська культура в житті України. Історія. Сьогодення : матеріали II Міжнар. наук. конф., Київ, 6–9 листопада 1997 р. / за ред. Ю. Вовка. – К., 2000. – С. 24–26.
11. *Берегова О.М.* Культура та комунікація: дискурс культуротворення в Україні у ХХІ столітті / О.М. Берегова. – К., 2009.
12. Поточний архів Міністерства культури України (2009 р.). – Листування № 10 (1616–1701). – Спр. 30.

Пекарчук В.М. Распределение полномочий органов государственной власти Украины в сфере культуры этноменьшин: основные тенденции 1990–2000-х годов

На основе всестороннего анализа разноплановых источников исследованы место и роль центральных органов государственной власти Украины в возрождении и развитии культуры этноменьшин в реализации их культурно-художественной жизни, и на этой основе активизации этнической идентификации, гармонизации межэтнических отношений.

Ключевые слова: *Украина, этноменьшины, культура, государство, закон, национально-культурные общества.*

Peкарчук V.M. The distribution of state power in Ukraine in culture ethnic minorities: major trends of 1990–2000 years. On the basis of represented wide palette of historical facts, analytic works, scientific documents it is made an attempt to reproduce the place and role of problems of revival and development of culture of ethnic minorities in central government of Ukraine.

The representatives of 132 ethnics live on its territory. Practically immediately after proclamation of independence, Ukraine began to solve an important problem: ethnocultural revival of all ethnics, one of important factors of the world and consent, natural process of revival of ethnic feelings, consciousness, realization of its originality and identity.

Nonfiction includes problems of participation of public authorities in the cultural renaissance of ethnic minorities in part addresses the issue of directions, principles, nature management decisions involving relevant administrative instruments regarding implementation in practice of the basics of cultural-artistic policy. Importance designated problem caused primarily by the need to have a clear understanding of the mechanisms of decision independent state problems of interethnic relations, promoting the principles of many cultural, ethnic and national tolerance and harmony.

Fundamental approaches to the creation of prerequisites cooperation executive authorities and representative bodies of national-cultural society, the maintenance of ethnic and cultural needs of ethnic groups in Ukraine. We considered the prospect of continuity and management activities in the direction of improving the principles of such support. Considerable attention is paid to the current management mechanism (mosaic bodies involved in financing, material support, investment projects).

The participation of bodies of state power and international structures is cleared up.

Keywords: *ethnic minorities, culture, state, law, cultural societies.*

Надійшла до редакції 27.01.2016

Ганзицька Т.С.

кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 342.1 : 328.18

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ

Здійснено аналіз базових підходів до розуміння сутності взаємодії держави та громадянського суспільства. Розкрито напрямки та форми такої взаємодії. Висвітлено проблемні аспекти взаємодії інститутів громадянського суспільства та держави в Україні. Визначено рекомендації щодо покращення функціонування держави та громадянського суспільства.

Ключові слова: *громадянське суспільство, держава, взаємодія, взаємодія держави і громадянського суспільства, демократія.*

Постановка проблеми. Сьогодні в Україні розбудовується нова державність, долаються психологічні комплекси і стереотипи тоталітарного минулого, формується новий погляд на роль і сутність держави і суспільства. У ході динамічних демократичних перетворень в Україні виникає нагальна потреба у вирішенні багатьох проблем. На шляху реформування українського суспільства в контексті європейської інтеграції нашої держави постає питання про необхідність дослідження глибинних причин невдач перехідного періоду, розкриття особливостей моделі взаємодії громадянського суспільства і держави, оскільки основними з критеріїв життєдіяльності європейських країн є розвиток демократії, громадянського суспільства, соціальної та правової держави.